

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE”

COM(2013) 229 final

(2014/C 67/30)

Sprawozdawca: **José María ESPUNY MOYANO**

Dnia 29 kwietnia 2013 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE”

COM(2013) 229 final.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 1 października 2013 r.

Na 493. sesji plenarnej w dniach 16–17 października 2013 r. (posiedzenie z 16 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 122 do 3 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 EKES uważa, że akwakultura Unii Europejskiej może i powinna skutecznie przyczynić się do zmniejszenia coraz większej zależności Europy od importowanych produktów akwakultury.

1.2 EKES zaleca Komisji Europejskiej i państwom członkowskim, by przedsięwzięły szeroko zakrojone środki na rzecz przywrócenia konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw działających w obszarze akwakultury.

1.3 EKES uważa, że obecne terminy udzielania zezwoleń administracyjnych przedsiębiorstwom z branży akwakultury są niedopuszczalne, gdyż w wielu państwach członkowskich ich wydawanie trwa ponad dwa lub trzy lata. W celu zapewnienia akwakulturze europejskiej zrównoważonego charakteru EKES uważa za niezbędne uelastycznienie procedury administracyjnej i zmniejszenie jej kosztów.

1.4 Komitet przywiązuje szczególną wagę do szacunków, według których każde zwiększenie o jeden punkt procentowy spożycia produktów akwakultury wytworzonych wewnątrz przez akwakulturę europejską oznacza stworzenie od 3 tys. do 4 tys. pełnoetatowych miejsc pracy. Jest to istotne, gdyż z jednej strony etaty te będą wymagały określonych kwalifikacji, a z drugiej strony będą powstawać w miejscach, gdzie bardzo trudno o pracę.

1.5 Jeśli chodzi o normy w zakresie etykietowania produktów akwakultury, zwłaszcza produktów niepakowanych, w ramach których należy również informować konsumentów

w punktach sprzedaży, EKES jest zaniepokojony niewystarczającym ich wdrożeniem, nie tylko ze względu na ewentualne nadużycia, lecz również na nieuczciwą konkurencję wobec producentów europejskich. Dlatego wzywa Komisję i państwa członkowskie do uwzględnienia w planach strategicznych skutecznych środków, które zaradziłyby tym ciągłym niedociągnięciom.

1.6 EKES uważa, że należałoby przeprowadzić kampanie informacyjne uświadamiające europejskim konsumentom wysokie standardy produkcji i jakości akwakultury w Unii Europejskiej. Kampanie te mogłyby być finansowane z przyszłego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR).

1.7 EKES raz jeszcze zdecydowanie nalega na zaostrzenie kontroli produktów akwakultury importowanych do Unii Europejskiej, by zapewnić ich pełną identyfikowalność i spełnianie norm.

1.8 Zdaniem Komitetu priorytetem jest zwiększenie środków przeznaczonych na projekty w zakresie badań, rozwoju i innowacji w sektorze akwakultury oraz ukierunkowanie, zarówno przez państwa członkowskie, jak i Komisję, programów oraz planów inwestycji w badania i innowacje w akwakulturze na realizację celów ustanowionych w dokumencie przedstawiającym wizję Europejskiej Platformy na rzecz Technologii i Innowacji w dziedzinie Akwakultury, opublikowanym w 2012 r.

1.9 Należy zwiększać dywersyfikację gospodarczą akwakultury (na przykład poprzez oferowanie usług turystycznych) i postrzegać ją jako szansę dla producentów w dziedzinie akwakultury, zarówno w wodach morskich, jak i śródlądowych, a zwłaszcza jako szansę dla MŚP.

1.10 EKES podkreśla znaczenie uznania europejskiego charakteru komitetu doradczego ds. akwakultury wobec regionalnego obszaru działania pozostałych komitetów doradczych. Z tego względu jest zdania, że podmioty będące członkami tego komitetu (które muszą być bezpośrednio związane z akwakulturą) powinny mieć zasięg europejski, a w każdym razie ponadnarodowy. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w jego strukturze i finansowaniu.

1.11 Komitet odnotowuje, że w związku z wielodyscyplinarnym charakterem akwakultury, Komisja Europejska powinna zadbać o to, by komitet doradczy ds. akwakultury utrzymywał bezpośrednie i priorytetowe stosunki z jej różnymi dyrekcjami generalnymi.

1.12 Z uwagi na to, że pierwsze zadania zlecone komitetowi doradczemu ds. akwakultury, zgodnie ze strategicznymi wytycznymi Komisji Europejskiej, należy wykonać w ciągu pierwszych miesięcy 2014 r., EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie, by nie pozwoliły na opóźnienia w jego ustanowieniu i początkowych działaniach.

2. Kontekst

2.1 W przeprowadzanej obecnie reformie wspólnej polityki rybołówstwa wysuwa się na pierwszy plan akwakulturę i uznaje za jeden z priorytetów umocnienie tej dziedziny.

2.2 W swoim wniosku dotyczącym wspólnej polityki rybołówstwa Komisja Europejska proponuje ustanowić w dziedzinie akwakultury otwartą metodę koordynacji państw członkowskich. System ten będzie dobrowolnym procesem współpracy opartym na strategicznych wytycznych i wieloletnich strategicznych planach krajowych, z poszanowaniem zasady pomocniczości.

3. Streszczenie wniosku Komisji

3.1 29 kwietnia 2013 r. Komisja Europejska opublikowała strategiczne wytyczne na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE (COM(2013) 229 final). Choć nie są one wiążące, to na nich zostaną oparte krajowe wieloletnie plany strategiczne. Mają na celu pomóc państwom członkowskim w określeniu ich własnych celów krajowych przy uwzględnieniu pozycji wyjściowych poszczególnych państw członkowskich, uwarunkowań krajowych oraz postanowień instytucjonalnych.

3.2 Obejmują one cztery obszary priorytetowe:

- procedury administracyjne;
- skoordynowane planowanie przestrzenne;
- konkurencyjność oraz
- równe warunki działania.

3.3 W wieloletnich krajowych planach strategicznych, które muszą opracować poszczególne państwa członkowskie zainteresowane akwakulturą, należy określić wspólne cele i wskaźniki

służące do pomiaru poczynionych postępów. Państwa członkowskie muszą przedstawić Komisji swoje plany strategiczne przed końcem 2013 r.

3.4 Krajowe wieloletnie plany strategiczne powinny służyć zwiększaniu konkurencyjności sektora akwakultury, wspierać jego rozwój i innowacyjność, pobudzać działalność gospodarczą, propagować dywersyfikację, ulepszać jakość życia w regionach przybrzeżnych i na obszarach wiejskich, a także gwarantować równe warunki podmiotom gospodarczym działającym w dziedzinie akwakultury z punktu widzenia dostępu do wody i do terytorium.

3.5 W propozycji reformy wspólnej polityki rybołówstwa mowa o utworzeniu komitetu doradczego ds. akwakultury, którego zadaniem byłoby przedstawianie europejskim instytucjom zaleceń i sugestii dotyczących zarządzania akwakulturą, a także informowanie ich o problemach tego sektora.

4. Uwagi ogólne

4.1 Na rynku UE konsumuje się rocznie ok. 13,2 mln ton produktów akwakultury. 65 % z nich pochodzi z importu, 25 % z unijnego rybołówstwa, a tylko 10 % z akwakultury europejskiej. Komitet zgadza się z opinią, że nie można tolerować tego braku równowagi ani z gospodarczego punktu widzenia – ze względu na wywoływany przez niego deficyt handlowy – ani z perspektywy społecznej, jako że marnuje się w ten sposób szansę na tworzenie zatrudnienia.

4.2 Komitet ocenia pozytywnie zapowiedź Komisji, że zwiększenie o każdy punkt procentowy konsumpcji produktów akwakultury wytworzonych wewnątrz UE oznaczać będzie stworzenie od 3 tys. do 4 tys. pełnoetatowych miejsc pracy.

4.3 Dlatego EKES zgadza się z Radą, Parlamentem i Komisją Europejską co do faktu, że akwakultura powinna być jednym z filarów strategii Unii Europejskiej w zakresie niebieskiego wzrostu i że jej rozwój może wesprzeć strategię „Europa 2020”. Akwakultura oferuje możliwości rozwoju obszarów nadmorskich lub nadrzecznych Unii Europejskiej i tworzenia na nich zatrudnienia, gdyż brakuje tam innych możliwości gospodarczych.

4.4 Europejski konsument pragnie coraz większej ilości produktów akwakultury. Produkty europejskiej akwakultury są dobrej jakości oraz spełniają surowe normy w zakresie zrównoważenia środowiskowego, zdrowia zwierząt oraz ochrony zdrowia konsumenta. Zdaniem EKES-u zaopatrzenie w bezpieczną, zdrową i zrównoważoną żywność w Unii Europejskiej należy uznać za jedno z najważniejszych wyzwań na najbliższe dziesięciolecie.

4.5 Mimo tych oczywistych zalet europejskiej produkcji akwakultury, jest ona w zastoju od roku 2000. Tymczasem ta sama działalność równocześnie znacznie zwiększa się w innych regionach świata, które eksportują część swojej produkcji do Unii Europejskiej.

4.6 EKES przyznaje, że europejskie przepisy w zakresie zdrowia publicznego, ochrony konsumenta i środowiska naturalnego stanowią podstawowe wartości Unii Europejskiej. Jednak wywierają one spory wpływ na koszty produkcji europejskich producentów akwakultury. Te nadmierne koszty rzadko można włączyć do cen produktów, konkurujących na rynku z produktami importowanymi, które nie muszą spełniać takich wymagań.

4.7 Zdaniem Komitetu wnioski Komisji Europejskiej nie wystarczą do przywrócenia równych warunków konkurencji podmiotów gospodarczych UE wobec państw trzecich. Przywrócenie równowagi konkurencji wyłącznie poprzez działania mające zapewnić poziom bezpieczeństwa i zrównoważony charakter produktów akwakultury w UE, a także komunikowanie go społeczeństwu, nie jest rzeczą jasną i satysfakcjonującą. Nie zwalnia również władz od tego, by wymagały od produktów importowanych tych samych gwarancji bezpieczeństwa w dziedzinie zdrowia co od produktów europejskich, włącznie z pełną identyfikowalnością „od pola do stołu”.

4.8 Zdaniem EKES-u, brak równowagi na rynku Unii Europejskiej pomiędzy warunkami, w jakich wytwarzane są produkty akwakultury w Europie, a produkty w krajach trzecich – eksportowane następnie do Unii Europejskiej – jest znacznie bardziej skomplikowany od kwestii związanych z informowaniem konsumentów i podejmowaniem przez nich decyzji. Należy uwzględnić inne kwestie, takie jak zmniejszenie niepotrzebnych kosztów administracyjnych, dostęp do przestrzeni lub niedociągnięcia w systemach identyfikowalności.

4.9 W praktyce obowiązkowe informacje, które powinny zawsze być do dyspozycji konsumentów w końcowych punktach sprzedaży, są często niekompletne lub mylące. W wyniku tego mogą np. zachodzić sytuacje, w których zastępuje się świeże europejskie produkty rozmrożonymi produktami pochodzącymi z importu, nie informując o tym kupujących. Sytuacja ta ogranicza możliwości konsumentów dokonywania odpowiedzialnych zakupów, a zarazem stanowi nieuczciwą konkurencję wobec producentów z UE.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 EKES zgadza się z Komisją, że ścisła współpraca sektora akwakultury z przemysłem przetwórczym może również pozytywnie przyczynić się do wzrostu liczby nowych miejsc pracy i konkurencyjności w obydwu sektorach.

5.2 Podobnie jak Komisja, Komitet również uważa, że należy zwiększyć dostępne informacje na temat procedur administracyjnych, jeśli chodzi o czas oczekiwania i koszt wydawania zezwoleń dla nowych gospodarstw akwakultury w państwach członkowskich.

5.3 EKES zgadza się z Komisją, że realizacja planów zagospodarowania przestrzennego może przyczynić się, w obszarze akwakultury, do zmniejszenia niepewności, ułatwienia inwestowania i przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw, a także wspomóc tworzenie miejsc pracy.

5.4 Zdaniem EKES-u w komunikacie Komisji Europejskiej nie uwzględnia się dostatecznie akwakultury śródlądowej, zwłaszcza w związku z zagospodarowaniem przestrzennym.

5.4.1 Komitet sugeruje Komisji Europejskiej, by poszerzyła zakres tematyczny seminarium dotyczącego sprawdzonych rozwiązań, zaplanowanego na lato 2014 r., by uwzględniła ono realizację skoordynowanego planowania przestrzennego obszarów nadrzecznych (a nie tylko nadmorskich), by wesprzeć państwa członkowskie podczas ich planowania.

5.5 EKES uznaje znaczenie odpowiedniego opracowania i kontroli produkcji akwakultury, by zapobiec wywieraniu nieodpowiedniego wpływu na środowisko naturalne. Jednocześnie rozumie, że zarządzanie sektorowe akwakulturą musi uwzględniać podejście ekosystemowe.

5.6 Komitet uznaje znaczenie rozwoju akwakultury w ścisłym powiązaniu z badaniami i nauką.

5.7 EKES zgadza się z opinią Komisji, że usługi ekologiczne świadczone przez ekstensywną akwakulturę w stawach należy uznać za przykład działalności gospodarczej, która może zaspokajać potrzebę ochrony siedliska lub gatunku.

5.8 EKES uważa, że inicjatywa Komisji polegająca na formułowaniu zaleceń dla władz krajowych i regionalnych, by skuteczniej i jednolicie wdrażały przepisy europejskie (np. w zakresie środowiska naturalnego), jest odpowiednia.

5.9 Komitet z zadowoleniem przyjmuje rolę komitetu doradczego ds. akwakultury i jest zdania, że może on wspomóc realizację celów wytyczonych w krajowych planach strategicznych, a także ocenić ich odpowiednie wdrażanie. Pragnie jednak podkreślić cechy odróżniające go od pozostałych komitetów doradczych. Po pierwsze, w odróżnieniu od rybołówstwa, którego zasoby są naturalnymi zasobami publicznymi, zakres działania komitetu jest prywatny, jako że zasoby należą do przedsiębiorstw działających w dziedzinie akwakultury. Po drugie, nie działa on w skali regionalnej tylko obejmuje całą Unię Europejską.

Bruksela, 16 października 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE